

La formació permanent en català del professorat del País Valencià. (Del «reciclatge dels ICE» al Pla de Formació Lingüístico-tècnica del Professorat No Universitari)

Vicent Brotons*

Els pioners

Molts han estat els mestres, professores i professors que s'han format després dels seus estudis universitàrio-professionals per

a l'ensenyament del català i en català al País Valencià. Sense ànim d'exhaustivitat històrica, ens podríem remuntar als anys 20 i 30 quan alguns mestres, al voltant del moviment politicocultural representat pel grup de «Taula de les lletres valencianes» però, sobretot, per l'Associació Protectora de l'Ensenyança Valenciana i la figura humana de Carles Salvador, s'alfabetitzaren i es formaren en el coneixement de la gramàtica fabriana, la qual fou assumida com a pròpia del català de les terres valencianes des de les Normes de Castelló signades el 1932. Aquells primers mestres -A. Navarro, V. Jiménez, E. Soler i Godes, L. A. Castelló, E. Navarro Borràs, E. Beüt...- sempre lligaren la innovació i humanització de l'escola amb l'ús normal i ple de l'idioma amb els seus deixebles.

Acabada la Guerra Civil, i conforme va anar superant-se la primera postguerra, aquells mateixos mestres -molts d'ells represaliats amb més o menys duresa pel règim franquista-, més altres una mica més joves que hi anaven incorporant-se, rempengueren de nou la tasca formativa al voltant de l'idioma. I ho feren, no va poder ser d'altra manera, al si de la societat cultural *Lo Rat Penat*, bastant tolerada pel nacional-catolicisme pel seu tarannà conservador i folkloritzant. Aquell «Rat Penat» dels anys 50-60 fou una magnífica cobertura per mantenir viva la minoritària flama de l'estudi de l'idioma i possibilitar que arribara a les escoles, ben poques certament, disfressat de

---

* Vicent Brotons Rico, diplomad en Magisteri i llicenciat en Filologia Hispànica, és professor de valencià a l'Institut de Batxillerat Azorín (Elda i Petrer) i professor associat del Departament de Filologia Catalana a l'Escola Universitària de Mestres de la Universitat d'Alacant. Ha estat coordinador i professor dels cursos de «Lingüística valenciana i la seua didàctica» de l'ICE de la Universitat d'Alacant i assessor del CEP d'Elda. Ha publicat diversos llibres de text per a l'ensenyament de la llengua en Primària i ESO; i diversos articles sobre bilingüisme, ensenyament i didàctica de la llengua en revistes i publicacions col·lectives (*Escola Catalana, Papers, I Congrés d'Escola Valenciana*, etc.). Adreça professional: Escola de Mestres de la Universitat d'Alacant. Departament de Filologia Catalana. Apartat de Correus 99. 03080 Alacant.

folklorisme religiós, fester, arcaïtzant o ruralitzant.

Ben bé es podria afirmar que els pocs, els poquíssims, ensenyants valencians compromesos amb la realitat sociocultural del país mai no van deixar de formar-se, tot i que molt rudimentàriament, en el coneixement de l'idioma amb l'afany de projectar aquesta formació que li negaven les instàncies oficials en llur tasca a les escoles.

Un punt de partença actual: l'ICE de la Universitat de València

Ara bé, per prendre un punt de partença de l'actual model i procés de formació posterior als estudis universitaris o reciclatge, hauríem de fer-ho a partir del 1975, des dels cursos de *Lingüística Valenciana i la seua didàctica*, organitzats per l'ICE de la Universitat de València, dirigit llavors per l'enyorat Mestre, Manuel Sanchis Guarner.

Aquests primers cursos arribaven tant a mestres en exercici com a estudiants de magisteri i professorat aturat. S'escamparen per tot el país i, malgrat les limitacions pressupostàries i humanes, aconseguiren formar, més o menys embrionàriament, centenars d'ensenyants que des del mateix moment, però sobretot vuit anys després, aprovada la Lei

d'Ús i Ensenyament del Valencià (LUEV), conformarien el primer col·lectiu de mestres de valencià en totes les escoles d'arreu del país (sense oblidar tampoc la tasca d'alguns anys abans en el *Pla experimental* del Conseller d'Educació del primer govern preautonòmic, Josep Lluís Barceló, també trapassat).

Si haguéssim de definir amb poques paraules les característiques dels cursos de reciclatge fins 1983 aquestes serien: voluntarisme, entusiasme i militància i compromís cívico-professional per l'Escola Valenciana, és a dir, per una escola en català, democràtica, popular, amb continguts nacionals propis i formadora de ciutadans crítics i compromesos amb la realitat del país.

La irregularitat tècnica dels cursos era manifesta per moltes raons. Però, sense aquests cursos, mai no hi hagués estat possible l'aplicació immediata, automàtica i quasi generalitzada de la LUEV pel que fa a l'ensenyament de la llengua.

La institucionalització política del «reciclatge lingüístic»

A partir de 1983 s'obre una nova etapa: Aquests cursos són reconeguts per l'Administració educativa valenciana mitjançant uns concerts organitzativo-financers amb les universitats d'Alacant i

València. Al curs escolar 84-85 s'aprova l'*Ordre de Reciclatge* (21 de maig de 1985), encara en vigor. En definitiva, entrem en un període d'institucionalització de la formació permanent lingüísticodidàctica, o lingüísticotècnica, com es denomina ara. Aquest model institucional va vindre determinat per la pròpia LUEV al seu article 23:

«1. Atesa la cooficialitat del valencià i el castellà, els professors han de conèixer les dues llengües.

2. Els professors que quan entre en vigor aquesta Llei no tinguen un coneixement suficient del valencià seran capacitats progressivament mitjançant una política de voluntarietat, gradualitat i promoció professional.

3. El Consell de la Generalitat Valenciana haurà de procurar que en els Plans d'Estudis de les Universitats i Centres de Formació del Professorat s'incloga el valencià com a assignatura, i de manera especial en aquests últims centres de manera que tots els professors, al final de la seua formació, tinguen un coneixement del valencià en els nivells oral i escrit en igualtat amb el que posseeixen de castellà. I tot això sense perjudici del que estableix la legislació general sobre la matèria.

4. La reglamentació reguladora de l'accés del professorat als Centres Públics i Privats establirà el sistema perquè tots els professors de nou ingrés posseeixen les condicions fixades al número u d'aquest article.»

Així com per l'*Ordre de 21 de maig de 1985 per la qual es regula el Pla de Reciclatge del Professorat per impartir classes de valencià...*, és a dir, la ja esmentada Ordre de Reciclatge. La qual estableix tots els aspectes atenyents a la formació del professorat. Entre d'altres, el sistema de convenis amb les universitats (article 3r), els cicles, matèries, distribució horària, programes i orientacions respectives dels cursos de reciclatge (articles 4t, 5è i annexos I i II).

Aquesta ordre, amb més o menys encert, s'ha aplicat amb una certa normalitat -no exempta de moments i actuacions irregulars- fins al curs 92-93.

És a partir d'aquest any acadèmic quan l'Administració educativa modifica molts aspectes organitzatius i fins i tot alguns relatius al model de reciclatge seguit fins ara (als quadres 1 i 2 es poden veure esquemàticament les diferències entre l'antic Pla de Reciclatge del Professorat i l'actual Pla de Formació Lingüísticotècnica). En qualsevol cas, com tractaré de demostrar al llarg d'aquest article, els canvis introduïts no milloren substancialment el model de formació permanent del professorat en valencià.

Les diferències més evidents les trobem en:

- La falta d'una prova prèvia per accedir a l'elemental;
- La reducció d'hores presencials en tots els nivells (en l'o-

Quadre 1: Estructura del Pla de Reciclatge del Professorat per a impartir classes de valencià i en valencià (Des de 1983 a 1992)

CICLE	Previ	Primer		Segon
NIVELL	No-valencia-noparlants	Elemental	Mitjà	Superior
ALTERNATIVA	Prova de domini oral prèvia al Nivell Elemental	Prova d'accés al Nivell Mitjà	Prova d'accés al Nivell Superior	—
PROGRAMA	Llengua (100 hores)	<ul style="list-style-type: none"> • Llengua (70 hores) • Cultura (30 hores): per al professorat d'EGB. • Didàctica Esp. i temes complement (30 hores): per al professorat d'Ensenyament Secundari • Didàctica I (20 hores): per al professorat d'EGB 	<ul style="list-style-type: none"> • Llengua (70 hores) • Literatura (70 hores) 	<ul style="list-style-type: none"> • Llengua (70 hores) • Literatura (70 hores) • Didàctica II (20 hores)
TITULACIÓ ADMINISTRATIVA	Cap	Certificat d'Apititud (només per al professorat d'Ensenyament Secundari): Per ensenyar en valencià l'assignatura pròpia de la seua especialitat.	Certificat de Capacitació (només per al professorat d'EGB.): Per ensenyar el valencià de pre-escolar a 5è. d'EGB i en valencià en qualsevol nivell.	Diploma de Mestre de Valencià: Per a ensenyar el valencià al cicle superior de l'EGB i, als llicenciats, a l'Ensenyament Secundari.

Quadre 2: Estructura del Pla de Formació Lingüísticotècnica en Valencià del Professorat No Universitari (Des de 1992 a l'actualitat)

CICLE	Primer			Segon
NIVELL	Domini oral	Elemental	Mitjà	Superior
ALTERNATIVA		Prova d'accés I	Prova d'accés II	—
PROGRAMA	<ul style="list-style-type: none"> • Llengua. • Sociolingüística. • Literatura Total: 90 hores.	<ul style="list-style-type: none"> • Llengua. • Sociolingüística. • Literatura. Total: 75 hores.	<ul style="list-style-type: none"> • Llengua. • Sociolingüística. • Literatura. Total: 75 hores.	<ul style="list-style-type: none"> • Llengua. • Sociolingüística. • Literatura. Total: 75 hores. • Mòdul de didàctica (40 hores): Mòd./: Enfocaments comunicatius en l'ensenyament del valencià.
TITULACIÓ ADMINISTRATIVA	<ul style="list-style-type: none"> • Certificat de Capacitació Lingüística en Valencià que capacita per a fer classes en valencià a tots i per a fer classes de valencià als mestres d'Educació Infantil i Primària. 			<ul style="list-style-type: none"> • Diploma de Mestre en Valencià que capacita per a fer classes de valencià en el 1r cicle d'ESO als mestres i en tota la Secundària als llicenciats professors de Secundària.

ral de 100 es passa a 90, i en l'elemental, mitjà i superior de 100 a 75);

- El canvi de la matèria Cultura per la Sociolingüística;

- La diversificació i ampliació horària de les «didàctiques»: set mòduls distints per triar-ne, de 10 hores més cadascun d'ells en relació a la Didàctica del pla anteriors.

- El nombre d'hores de «formació» que havien de realitzar els professors de Secundària en el Pla 83-92 era només de 100 hores (o 200 amb el curs de no-valencianoparlants), i en l'actual és de 190 (o 280 amb el Domini Oral);

- Com a conseqüència del punt anterior desapareix el Certificat d'Aptitud i s'unifica la titulació en un únic Certificat de Capacitació, tant per a mestres d'Infantil i Primària com per a Professorat de Secundària.

Uns canvis ben poc substancials, però

El fet de dependre des del curs 92-93 la formació permanent en valencià directament de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència no ha proporcionat encara cap mena d'aportació qualitativa seriosa. Les universitats han quedat reduïdes a funcions

de seguiment científic dels programes i els sistemes d'avaluació i de certificació de la validesa dels coneixements, mitjançant dues comissions d'enllaç -una de seguiment i una altra de coordinació- entre el Servei d'Ensenyaments en Valencià de la Conselleria i les instàncies universitàries d'Alacant, Castelló i València responsables del «reciclatge lingüístic».

D'entre els canvis que ha introduït aquesta «nova» organització, a més dels que afecten al Pla de Formació que ja hem indicat adés, cal destacar:

- La limitació del dret a *reciclar-se* al professorat en actiu (tot i posant obstacles als interins, contractats i aturats per poder completar els seus cursos).

- Una oferta més diversificada de mòduls didàctics (substancialment retallada en el darrer curs, la qual cosa ha impedit a molt professorat completar la seua formació).

Encara, però, continua sense resoldre's:

- El marc legal pel qual es regulen aquests cursos.

- La professionalització del professorat que els imparteix.

- La integració en el conjunt de l'oferta de formació permanent del professorat, com a element condicionador per poder participar-hi.

- La planificació dels cursos

en funció dels centres escolars i els programes que hi apliquen.

En definitiva, l'anterior i l'actual «pla de reciclatge» més que respondre a un model seriós en funció de les necessitats i prioritats de centres i programes, sembla ser una mena de *justificació política* més que no una resposta tècnica correcta a les necessitats dels centenars de col·legis i instituts, dels milers de mestres i professors i de les desenes de milers d'alumnes que apliquen o segueixen alguns dels programes bilingües que sovint aireja propagandísticament l'Administració educativa.

El canvi polític que es produí a les acaballes del curs 94-95, en passar la Generalitat de mans del Partit Socialista al Partit Popular, en coalició amb l'anticatalanista i lingüísticosecessionista Unió Valenciana, va fer témer el pitjor per al tímid procés de recuperació idiomàtica encetat per l'anterior Administració.

Certament el retrocés ha estat important en molts aspectes (integració de la Direcció General de Política Lingüística en una insòlita i sociolingüísticament sospitosa Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa i Política Lingüística; reducció pressupostària considerable en política lingüística, inclosa l'educativa, i manifestes tendències a debilitar tota mena de moviments cívics defensors de la llengua).

Malgrat tot, l'Administració educativa, ara per ara, no ha practicat una política liquidacionista pel que fa als avanços del català en l'ensenyament. Ha acceptat el que hi havia i s'ha limitat, en principi, a «relentitzar» el procés de valencianització escolar. Les causes han estat diverses: no posar-se enfront a un ampli moviment cívic amb un considerable poder de mobilització, no semblar davant les universitats i els sectors culturals una mena d'«ambaixadors de la incivilitat» i satisfer una certa demanda minoritària d'algun sector de la dreta social valenciana. Aquesta actitud ha permès que s'haja mantingut una política de formació lingüísticotècnica semblant a la de l'anterior administració, encara que d'abast més reduït en haver minvat considerablement el pressupost per a «reciclatge lingüístic» del professorat.

Podem dir, per tant, que la situació actual és quantitativament pitjor que sota l'Administració socialista però qualitativament semblant, és a dir, força negativa i gens integrada en un projecte de plena consecució de l'Escola Valenciana. Unes dades significatives: de 160 cursos i mòduls ofertats al començament de l'any acadèmic 95-96, només se n'han dut a terme 76. Si bé alguns se suspengueren per falta de demanda, molts altres es deixaren de fer perquè la demanda numèricament no era «suficientment significativa», la qual cosa suposa deixar molts professors i professores, sobretot

els que viuen o treballen a localitats mitjanes i petites, sense poder exercir el seu dret i el seu deure -per cert, tímidament exigit per l'Administració- a la formació lingüística en català.

Anàlisi crítica del Pla de Formació en funció dels programes bilingües

La formació permanent -*Cursos de lingüística valenciana i la seua didàctica o formació tècnica-lingüística en valencià*- se'ns ha mostrat i se'ns mostra insuficient, quan no profundament deficient, per garantir al sistema educatiu un professorat dotat del perfil adequat per a respondre als diversos programes bilingües que al llarg de la seua vida professional es veurà abocat a impartir.

Es fa imprescindible una reflexió i un debat de tots els sectors educatius implicats:

- L'Administració educativa haurà de replantejar-se el seu pla de formació permanent com a resposta a necessitats reals dels nostres alumnes i escoles. Integrar-lo de manera condicionadora en el conjunt de l'oferta formativa adreçada al professorat. I establir els mecanismes i prioritats per evitar que molts dels centres que en l'actualitat apliquen un tipus o altre de programa bilingüe acaben per veure's impossibilitats per

continuar-lo per no comptar amb professorat suficient, o adequadament preparat, que el duga a terme. I el que aquí és diu és més que un supòsit, comença ja a ser una trista realitat: Hi ha escoles on la competència del professorat que ha d'ensenyar la llengua o, el que és més greu encara, en la llengua, es troba sota mínims.

- Els pares i mares a través dels col·lectius cívics que els representen (APA, entitats per la normalització lingüística, etc.) han d'adoptar una postura crítica pel que fa als mestres i professorat que ensenyen dins un programa bilingüe. No n'hi ha prou amb que es diga que aquest o aquell centre aplica tal o tal altre programa, cal que l'aplique amb garanties d'èxit escolar i per uns mestres fermament convençuts, des de la professionalitat, d'allò que fan i perquè ho fan. S'han d'exigir, doncs, mestres formats, recursos, mitjans i condicions idonis per a que es formen.

Aquest debat ha de dur-nos a una modificació substancial de l'actual model de formació del professorat, sobretot pel que fa a la seua competència comunicativa, lingüística, tècnica i didàctica en referència a l'ensenyament del i en valencià.

Mentrestant, aquestes són algunes consideracions i propostes per contribuir a trobar i bastir un model formatiu adient als actuals programes bilingües.

Aspectes a considerar i propostes per a la formació permanent idiomàtica i didàctica del professorat

Es fa imprescindible una reforma en profunditat de l'actual model de Formació Permanent per a l'Ensenyament del Valencià i en Valencià. Amb la pseudo-reforma del curs 92-93, com sembla que ha quedat clar, el model no millora en absolut. Cal un Pla de Formació Lingüísticocotècnica i Didàctica del professorat que, basant-se en un nou marc legislatiu que en l'actualitat no existeix, contemple:

- Uns cursos coherents en continguts i metodologia amb el nou Sistema Educatiu Valencià i els Programes Bilingües (el disseny dels mòduls i la introducció de l'àrea de coneixement de sociolingüística apunten, almenys teòricament, en aquesta direcció). Orientar més si és menester els futurs cursos des d'un punt de vista comunicatiu i didàctic.
- Un col·lectiu de professors i professores estable, semblant als assessors de CEP, que garantezca de manera professionalitzada en cada comarca aquests cursos.
- Una oferta de formació integrada en l'oferta general de formació permanent i que condicione la participació del professorat en altres cursos si no han realitzat primerament aquests.
- Un procediment legal que permeta convalidar els títols de la Junta Qualificadora de Coneixements del Valencià amb la capaciació lingüística dels diversos nivells del Pla de Formació Lingüísticocotècnica
- Una oferta igualment diversificada i planificada que es dirigezca prioritàriament als centres i professors amb necessitats d'aplicació més immediates. En aquest sentit caldrà:
  - Convocar cursos per al professorat que tot i haver fet ja el reciclatge, manifeste importants mancances en la seua competència oral i escrita. Ens estem referint als grups de conversa o d'ús comunicatiu de l'idioma.
  - Realitzar cursos per a col·legis o grups de col·legis que tinguen problemes seriosos per a l'aplicació efectiva i correcta d'algun dels programes bilingües. Es tractaria de seguir un model semblant als actuals Projectes de Formació en Centres. És a dir, ocupar part de la jornada escolar, mitjançant una redistribució horària, realitzant els cursos de reciclatge.
  - Establir cursos o programes d'immersió per al professorat que permetesquen que els mestres no-valencianoparlants que treballen als centres amb programa d'immersió assolesquen un grau de competència i fluïdesa òptims que facen possible la valencianització efectiva del centre.

- Oferir un conjunt de cursos i seminaris adreçats al professorat ja reciclat amb la finalitat que s'actualitze, es forme o reflexione sobre la metodologia i estratègies didàctiques pròpies dels programes bilingües que s'apliquen al seu centre. Aquests cursos s'integraran dins la xarxa ordinària de formació, és a dir els CEP, i seran prioritaris dins l'oferta general de formació. Enguany, per aquest estiu ja s'ha convocat un seguit de cursos que, tot i ser insuficients, apunten en la línia assenyalada: Cursos de Formació didàctica, Jornades sobre els Programes d'Educació Bilingüe, a València; Enfocaments Comunicatius en l'Ensenyament del Valencià, a Alacant, Castelló i València; i L'ensenyament de la Llengua (Valencià i Castellà) a l'ESO, a Alzira, Benidorm, Castelló, Elda i Godella).

- Posar en marxa els mecanismes oportuns per a què l'oferta de formació permanent no-lingüística dels CEP es vehicule majoritàriament en valencià -ja se sap, «una llengua s'aprén més quan s'usa per aprendre altres coses que no quan és ella mateixa l'objecte d'aprenentatge». Aquesta proposta té una conseqüència lògica:

- Les properes convocatòries per assessors de CEP caldrà que estableixen com a condició prèvia el coneixement del valencià, és a dir, com a mínim, posseir el *títol formal* (Certificat de Capacitació, Diploma de Mestre de Valencià o Certificat d'Aptitud), segons els casos.

Aquest conjunt de mesures, més moltes altres que se'n deriven o que les milloren, són inajornables per a què el col·lectiu d'ensenyants que en l'actualitat treballa de manera decidida en la concreció i millora dels diversos programes bilingües trobe un marc de formació adequat a la seua tasca: l'Escola Valenciana només es pot construir amb mestres i professors formats per a ella, i, dissortadament, el que s'ha fet fins ara en línies generals no sempre ha respost a aquest objectiu.

Com si fos una conclusió

O es reforma estructuralment l'actual Pla de Formació o totes les esperances que activà l'Escola Valenciana restaran frustrades. Pensem, sinó, què passarà quan el Programes Bilingües es generalitzen a tots els centres, aules i alumnes (es «massifiquen», en altres paraules), i les tendències de la demanda social actual així ho anuncien (Des del 83 el nombre de centres, unitats i alumnes que segueixen programes d'ensenyament en valencià o d'immersió s'ha multiplicat aproximadament per 50); quan el programa d'immersió i l'ensenyament en valencià prenguen molta més volada als col·legis del País Valencià; quan als instituts la presència d'assignatures en valencià comence a ser significativa; quan, en definitiva, les escoles esdevinguen

autènticament Escoles Valencianes. A partir d'aqueix moment, cada vegada més evident, o el professorat respon plenament a l'exigència social d'ensenyar el català i en català amb la fluïdesa i el model de llengua adequat, així com la metodologia adient, o senzillament no hi haurà Escola Valenciana.

Ens juguem molt. Ens juguem l'Escola Valenciana. Potser, inclús, ens juguem el nostre futur com a poble. Cap raó no pot justificar que des de l'Administració educativa i des de la Universitat no s'aborde seriosament el problema de la formació permanent lingüística, tècnica i didàctica del professorat. Portem més de vint anys improvisant en aquest tema. Si al principi era lògic i inevitable, avui en dia no té cap justificació: O respon a una estratègia perfectament dissenyada per a fer inviable la incorporació de la llengua al sistema educatiu valencià o els responsables educatius actuals, i els anteriors per no haver sabut assumir les seues funcions, no es mereixen altre qualificatiu que el de polítics i professionals incompetents. No es pot dir d'altra manera, i això és dir-ho amb molta suavitat, no?

Paraules clau

Bilingüisme

Reciclatge professional

Pla de normalització lingüística

Usos lingüístics

Formació permanent

Programa d'immersió

Abstracts

Los enseñantes valencianos comprometidos con la realidad social y cultural del país no han dejado nunca de formarse en el conocimiento de su lengua. La formación del profesorado, sin embargo, no puede estar en función de los intereses o de la voluntad personal. Es necesario establecer planes de formación que den respuesta a las necesidades que tiene la escuela como institución social. En este artículo se parte del análisis de los diferentes planes de formación que se han sucedido desde el año 1975 hasta la actualidad, para llegar a establecer las líneas que tendría que seguir un nuevo diseño que capacite al profesorado para dar respuesta a cualquiera de los programas de actuación lingüística que pueda adoptar un centro.

Les enseignants valenciens engagés vis-à-vis de la réalité sociale et culturelle de leur pays n'ont jamais cessé de se former dans la connaissance de leur langue. Néanmoins, la formation des professeurs ne peut pas se faire en fonction des intérêts ou des souhaits de chacun. Il faut établir des plans de formation capables de répondre aux besoins de l'école en tant qu'institution sociale. Cet article part de l'analyse des différents plans de formation qui se sont succédés depuis 1975 jusqu'à aujourd'hui et finit par établir les grandes lignes que devrait respecter la conception nouvelle d'une formation qui rende les professeurs capables de s'adapter à n'importe lequel des programmes linguistiques choisis par un établissement.

Teachers in Valencia committed to the social and cultural reality of the region have always studied to acquire a knowledge of their language. However, teacher training cannot operate solely according to personal interests or wishes. It is necessary to establish training plans which respond to the needs of the school as a social institution. This article starts from an analysis of successive training plans from 1975 to the present in order to establish the guidelines to be followed by a new design which would equip teachers to respond to any of the language action programmes which might be adopted by a centre.